Kijkwijzers van KijkZo 4

Stoeien met kijkwijzers

Stoeien is altijd een spannend onderdeel voor de kinderen. Veel kinderen vinden het leuk, maar andere kinderen vinden het moeilijk. Bij stoeien moet je immers iemand aanraken. Misschien doet dat wel pijn, of misschien is het vervelend. Het is ook vaak zo dat kinderen niet bekend zijn dat stoeien ook een sport is. Dus niet iedereen staat te juichen als ze horen dat ze gaan stoeien.
En ook veel docenten vinden het lastig om stoeien te verwerken in hun lessen. Hoe zorg je ervoor dat het spel ordelijk verloopt? Hoe moet dat met aanraken? Hoe moet dat met al die spelregels? Wij van Kijkzo hebben hier ook over nagedacht en we hebben een serie kijkwijzers gemaakt over dit onderwerp. Deze kijkwijzers zijn over het algemeen geschikt om te gebruiken bij een les in vakken. De leerlingen kunnen er dus zelfstandig mee aan de slag. Dan is één van de vakken een stoeispel en de andere twee vakken doen de kinderen iets van een andere leerlijn. | Mark Roth en Kaz Kambayashi

Sieraden allemaal afdoen

Het is belangrijk dat bij stoeien de sieraden afgedaan worden. Een sieraad kan krassen opleveren, of kapotgaan. En wat nog erger is, een oorbel kan ergens aan blijven hangen en zo een scheur in het oor veroorzaken. Ik kijk voor ik begin altijd heel precies of iedereen alles heeft afgedaan. Sommige meisjes zuchten als ze toch echt hun oorbellen moeten afdoen. Maar als ik ze uitleg waarom ze dat moeten doen, begrijpen ze het wel. Een enkele keer is het niet mogelijk om een oorbel uit te doen. Bij die kinderen plak ik een pleister over hun oorbel heen.

Stoeispellen of judo?

We hebben met KijkZo twee sets gemaakt: één met stoeispellen en één met judo oefeningen. Ze sluiten op elkaar aan. Beide sets zijn ontwikkeld voor het primair onderwijs, maar kunnen uiteraard ook gebruikt worden op het voortgezet onderwijs.

In dit artikel leggen we de nadruk op de stoeispellen. Stoeispelletjes kunnen vrijwel op alle scholen gedaan worden. Judo is een stuk moeilijker en is vooral geschikt in po voor de bovenbouw. Op sommige scholen is judo te moeilijk en kun je beter alleen de stoeispellen doen. Het helpt mee wanneer er ook kinderen zelf al op judo zitten. Zij trekken de klas mee met hun enthousiasme. Beide sets met kijkwijzers vind je op onze website en je zult zelf moeten inschatten wat het beste is voor jouw klassen.

Let op: er zijn altijd kinderen die een ander echt niet willen aanraken. Dit kan bijvoorbeeld komen door autisme of door seksueel misbruik. Als het echt niet lukt om mee te doen, laat deze kinderen dan kijken of scheidsrechter zijn.

Waar leg ik deze kijkwijzers neer?

Voor stoeien vind ik het ideaal om de kijkwijzers in kegelhoezen te doen. Deze kegel met hoes staat dan naast het onderdeel en de kinderen kunnen er op kijken voordat ze aan het spel beginnen. Zo ligt de kijkwijzer niet op de grond en kunnen de kinderen er toch heel makkelijk op kijken. Een alternatief is om de kijkwijzer op een lage kastkop of op een bank te leggen. Die mogen uiteraard niet zo dichtbij staan dat een kind er pijnlijk tegenaan kan vallen.

Welke kijkwijzers kies ik?

De mogelijkheden bij stoeien zijn enorm. En elk stoeispel heeft weer

Kegelhoes met kijkwijzer

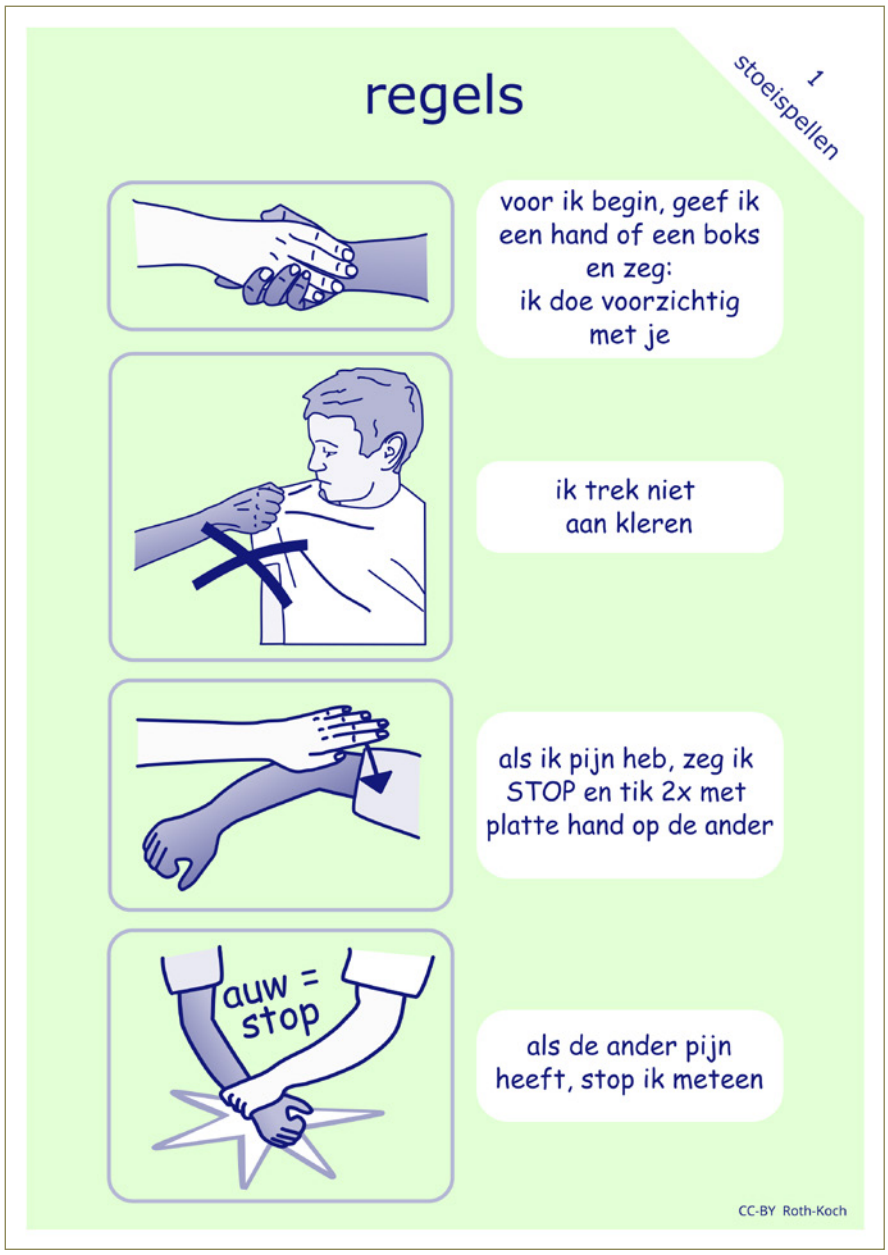

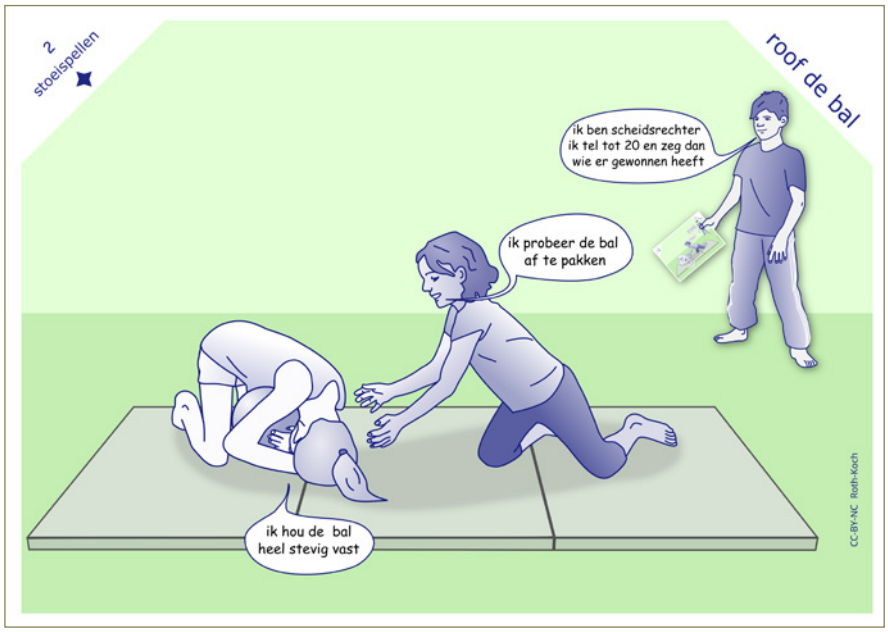

Ik leg altijd twee kijkwijzers neer. Een met de algemene regels en de ander met het stoeispel

andere aandachtspunten. Voor dit artikel gebruiken we kijkwijzers uit de sets stoeispellen en judo.

Ik leg altijd twee kijkwijzers neer. Een met de algemene regels die gelden voor stoeien en de andere is de kijkwijzer met het stoeispel. De kijkwijzer met de algemene regels is heel nuttig: ze beginnen altijd nadat ze een hand hebben gegeven, mogen niet aan de kleren trekken en ze mogen elkaar geen pijn doen. En als het toch pijn doet, dan moeten ze meteen stoppen. Door deze kaart steeds weer te benadrukken, leer je de kinderen de voorwaarden om op een leuke manier tot stoeien te komen.

Bal afpakken

Bal afpakken is een goede keuze om mee te beginnen. Het gaat hier immers niet om het aanraken van de ander, maar om het afpakken van een bal. Het kan van groep 1 tot en met 8. Een tip van Kaz is om de kinderen drie ballen te laten vasthouden. Dat geeft een enorme succes ervaring, want zelfs het minst sterke kind kan wel minstens één bal afpakken. En de strijd om de laatste twee is heel leuk om te doen.

In groep 7 en 8 willen sommige stoere jongens eerst niet meedoen. Ze kijken het even aan. En dan blijkt het toch ook voor hen een leuk spel, dus na een paar minuten doen zij ook enthousiast mee. Ik moet af en toe opletten dat sommige kinderen niet te lang scheidsrechter zijn, het gaat immers wel om meedoen.

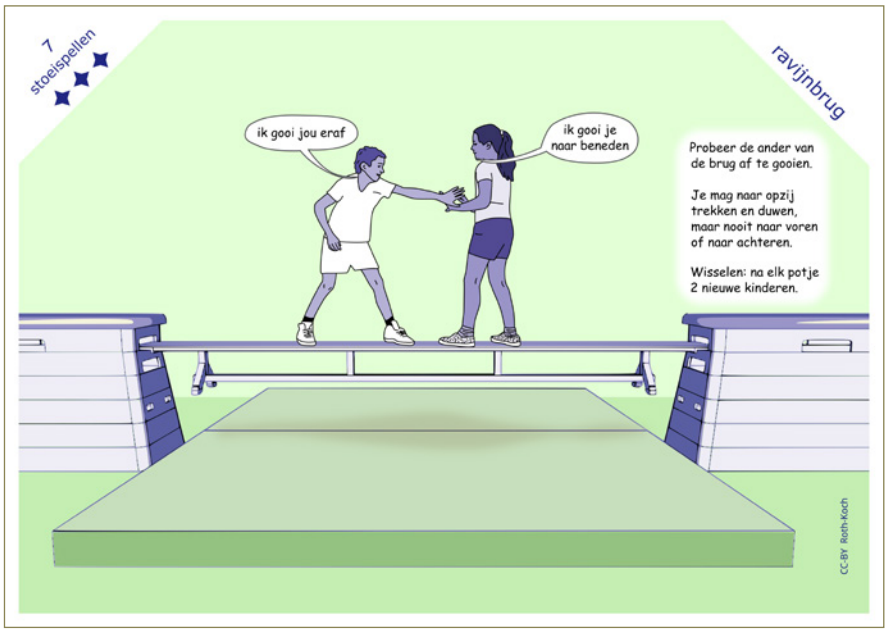

Tip: Op de kijkwijzer roof de bal staat één bal afgebeeld. Vind je het spel leuker met drie ballen, open dan het Word-bestand ervan en pas het zelf aan door er twee cirkels of ballen bij te tekenen. Ook de kijkwijzer putje trekken kun je eenvoudig op deze manier aanpassen door er hoepels bij te tekenen.

Ravijnbrug

De ravijnbrug is een mooi spel voor een tweede les stoeien. Het spel loopt soepel en de kinderen vinden het erg leuk. En nog een voordeel, ze hoeven elkaar niet heel veel aan te raken. Als ik duidelijk uitleg dat de kinderen niet naar voren of achteren geduwd mogen worden, wordt het ook altijd veilig gespeeld. Je kunt kiezen hoe hoog je de ravijnbrug doet, door hem op een hoger of lager kastdeel te zetten.

Ik kies er niet voor dat de winnaar blijft staan, maar dat er telkens twee nieuwe spelers komen. Dan gaat het doordraaien veel sneller. Dit voorkomt dat sommige kinderen erg lang moeten wachten. Voor de jongere groepen laat ik de opstelling gewoon staan en verander het spel naar een samenwerk spel. Ze moeten oversteken over het ravijn en de ander passeren zonder de ander naar beneden te gooien. Dan moet je elkaar helpen, de ene kan gaan zitten en de andere kan eroverheen stappen. Of de kinderen draaien om elkaar heen terwijl ze elkaars onderarmen vasthouden. Dan stel ik altijd de vraag: Wie weet er nog een andere creatieve manier om de ander te passeren? Op deze manier wordt het voor groep 3 en 4 ook een heel leuk spel. En voor groep 1 en 2 kan het prima als je de

//

Na een tijdje wil de sterkste met de meester, dat is altijd een fantastische ervaring voor de kinderen

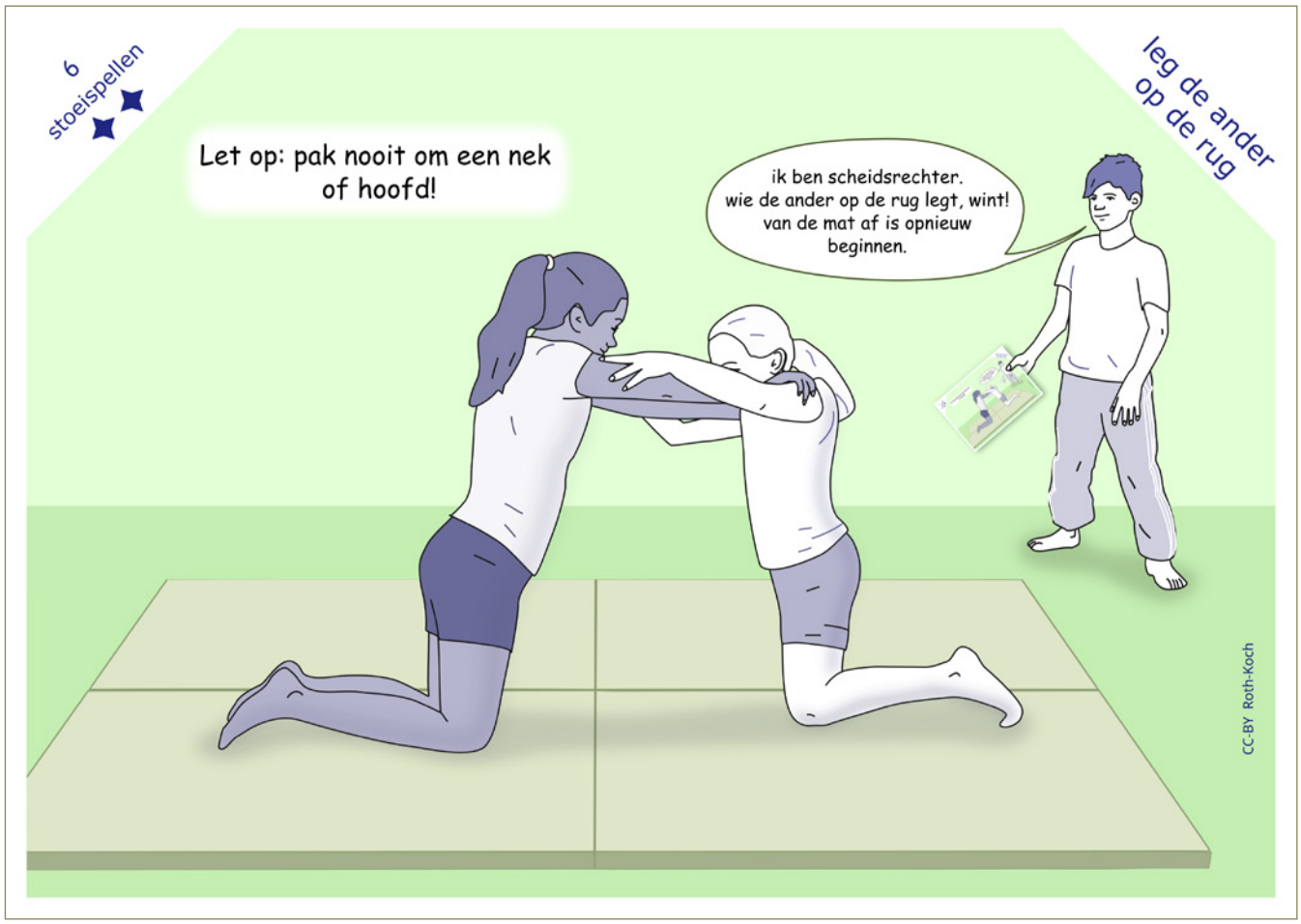

kinderen gewoon over de ravijnbrug laat lopen, zonder elkaar te passeren. Zo kun je deze opstelling gewoon laten staan ook als je die dag lesgeeft aan jongere groepen.

Putje trekken

Putje trekken ziet er zwierig uit. De kinderen trekken elkaar rond de put en proberen de put zelf te ontwijken. De grote stappen die ze zetten doen soms nog het meest aan een dans denken. Zo'n dans kan best een tijdje duren. Als de kinderen te weinig in de hoepel gaan staan, dan leg ik wel eens twee of drie hoepels rond de kinderen neer. Dan wordt de kans groter dat er iemand in een put stapt.

Een paar kinderen krijgen een meningsverschil over een spelregel. Mocht je nu wel of niet op de rand van de hoepel staan? De ene kan de ander rustig vertellen hoe het zit. Hij pakt de kijkwijzer erbij en wijst de regel aan op de kaart. De discussie is gestopt, het is duidelijk hoe het spel moet.

Na een tijdje wil de sterkste met de meester, dat is altijd een fantastische ervaring voor de kinderen. Ik zie ook dat kinderen met meer gewicht in het voordeel zijn. Dit zijn vaak de langzaamste renners, maar bij dit spel winnen ze heel vaak.

De groepen 3 en 4 hebben behoefte aan meer afscheiding. Ze gaan soms alleen verdedigen en dat betekent dat ze steeds verder bij de put vandaan gaan. Ik zet dan met schilderstape een lijn op de grond tot waar ze mogen lopen. Als ze een klein vak hebben waarin ze mogen bewegen lukt het prima dit spel te spelen.

Op de rug leggen

Op de rug leggen is geschikt voor de groepen 5 tot en met 8. Ik had toch even beter moeten opletten. Op het plaatje staan dunne matten afgebeeld en ik had een dikke mat neergelegd. Dat was niet handig, want als de kinderen van de dikke mat af vallen, dan vallen ze meteen een eindje naar beneden. Ik heb dus al snel de dikke mat omgewisseld voor vier dunne matten. Dat ging beter.

Het helpt enorm om bij dit spel een scheidsrechter aan te wijzen. Die zegt wie er wint en wijst de volgende aan. Daardoor loopt het spel heel soepel. Deze scheidsrechter houdt meestal ook rekening met de gevoelens van de kinderen. Bijvoorbeeld dat sommige meisjes niet tegen een jongen willen. Dan kiest de scheidrechter een meisje als tegenstander.

Een paar kinderen proberen met z'n drieën te stoeien. Dat vinden ze heel erg leuk. Maar dat mocht al snel niet meer, want er werd toen niet meer serieus gewerkt. Een paar kinderen houden de ander zo stevig vast, dat die pijn krijgt. Dan telt het niet. Ik moet ze uitleggen dat je bij het stoeien niet heel hard mag knijpen in iemands arm. Dat staat trouwens ook op de kaart met de algemene spelregels. Dit is soms een zeer intensief spel. Vooral als één van de twee op

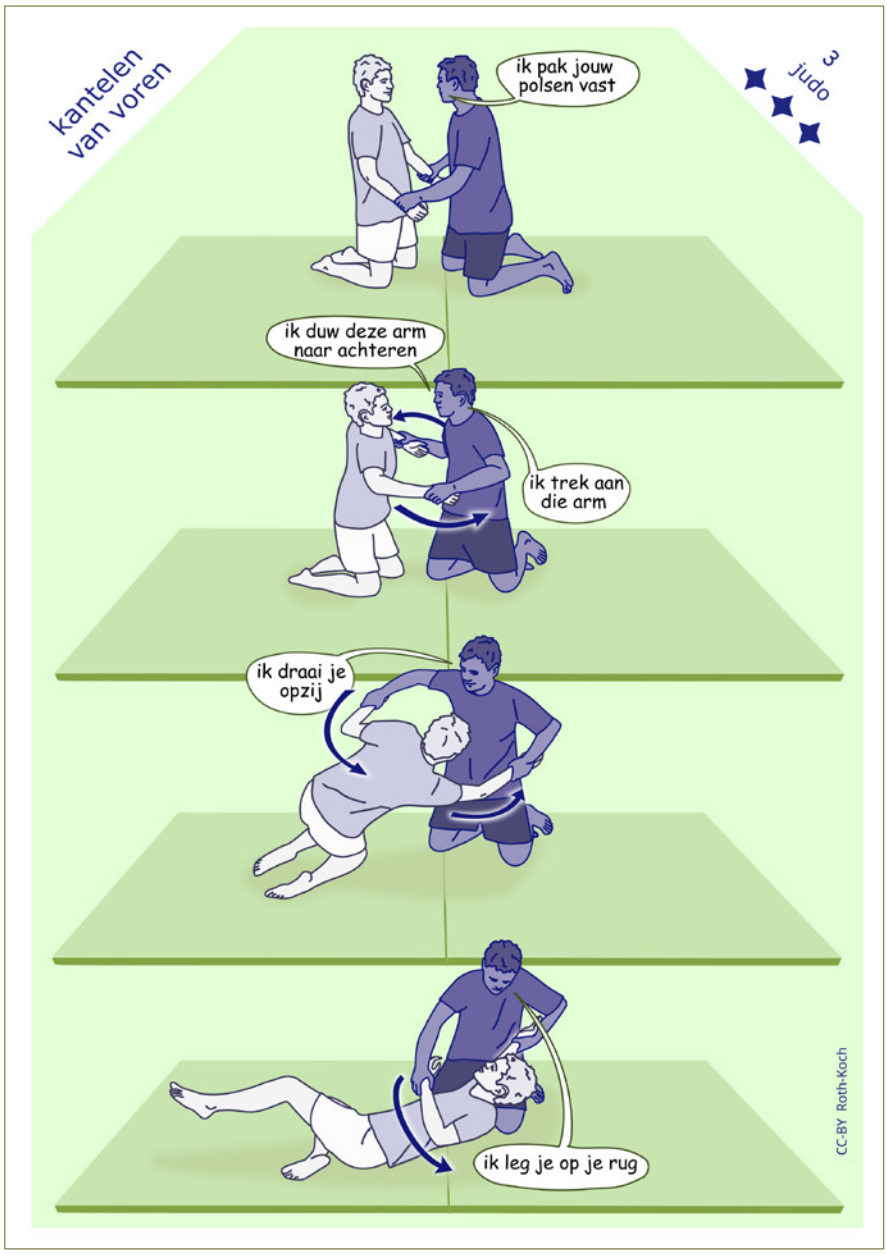

zijn of haar zij ligt, maar nog niet van plan is om het op te geven, is het heel spannend.

En dan loopt stoeien over in judo

Nadat de kinderen het spel op de rug leggen hebben gedaan, is het nog maar een kleine stap naar kantelen met de judo kijkwijzers. Hier gaan we dus beginnen met nieuwe set: Judo. We hebben twee kijkwijzers om te oefenen met kantelen namelijk nummer 2 'Kantelen buldozer' en nummer 3 'Kantelen van voren'. Je kunt dus heel gemakkelijk een vervolg les met kanteloefeningen gaan doen. Gewoon een aantal situaties maken waarop de kinderen in groepjes van twee of drie kunnen oefenen. Ik doe het een keer voor en daarna mogen ze in groepjes van twee of drie hiermee gaan oefenen. Niet als wedstrijdje, maar om te leren hoe de beweging nu eigenlijk moet volgens de judo manier. Ik vestig echt even de aandacht op dat het hier gaat om oefenen en niet om het wedstrijdje.

En na die les met oefenen hoe je iemand kunt kantelen, doe je nog een keer het wedstrijdje uit de set stoeien nummer 6 'Leg de ander op de rug'. In die vervolglessen weet iedereen veel beter hoe je iemand kunt kantelen. Het is erg leuk om te zien dat het sommige kinderen lukt om de ander om te draaien op de judo manier. Die kinderen hebben echt wat geleerd.

> Het is een kleine stap naar kantelen met de judo kijkwijzers

Tot slot

Kinderen hebben er wel moeite mee als er zweet van een ander aan ze zit. Ook na een flink aantal lessen stoeien blijft dat een dingetje. Dus ik vind het wel een goed idee om stoeispelletjes vooral in de herfst en wintermaanden te doen.

Met dit artikel sluiten we de reeks van vier artikelen van KijkZo af. We hopen over een tijdje nog één of twee artikelen te schrijven, want we zijn bezig met het ontwikkelen van nieuwe sets kijkwijzers. ●

Meer info en mogelijkheid tot downloaden van Kijkwijzers via KijkZo en Wikiwijs.
Klik naar, *www.kijkzo.nl/judo* of *www.wikiwijs.nl* (zoekterm kijkzo) of scan de QR-codes

Contact
info@kijkzo.nl
Mark Roth is docent LO van AMOS onderwijs en projectleider KijkZo
Kaz Kambayashi is docent LO en voorzitter van de vakgroep van AMOS onderwijs
Foto's en illustraties
Kirsten en Mark Roth-Koch
Kernwoorden
judo, stoeien, stoeispelletjes, kijkzo, kijkwijzer